

A FÉNYKÉP

Mit nem adnánk, ha a kertünk a Berekjóra rúgna. Így végig kell taposni a szomszéd krumpliföldjén, aki azért vetette be az ősidők óta használatos gyalogutat, hogy az emberek tudtára adja, nem akarja, hogy többé gyalogútnak tekintsék az ő földjét. Morcos, kiállhatatlan ember, egyszer láttuk, a kertje végében nevelt akácosba szarik.

Máskülönben a Berekjónak az a kanyarja, ahol az ősi gyalogút vezet a partra, pompás lelőhely. Gyönyörű, kék színű agyagot lehet itt bányászni. Ökölnagyságnyi foltokban mosolyog a meder aljáról. A víz itt térdig ér, vagy addig sem. Gyorsan szalad, lendületet vesz, neki is rohan, és láthatóvá mossa egy ősoleg fűzfa sokáig rejtegetett gyökereit. Van, hogy hónaljig le lehet vájni az agyaglyuk mélyéig. A kibányászott agyagot kis vederbe tesszük, és hazavisszük. Hadsereget gyúrunk belőle, vékony rézdrótból apró fegyvereket kalapálunk, és az agyagkatonák kezébe adjuk, mielőtt még a nap kiszáraitná őket.

De ma szó sincs agyagásásról. A fényképész jár a fejünkben, és azzal az ígérettel vágjuk, pusztítjuk a gyomot a kukoricásból a nem gyermek kezéhez méretezett kapákkal, hogy délutánra, ha a munkával jól haladunk, frissen vasalt ruhában a lencséje elé állhatunk. Fényképész jött a faluba, ez van ráírva minden egyes kukoricalevéltre, és ez virít tán a kicsapott és a tűző napon hamar fonnyadásnak induló gaz szárán is. Meg a lábunk szárán, amire a por és a levelekről leváló harmat maszatos ábrákat ken, és először csak kellemetlenül nedves, később csíp, viszket. Hazafelé jó lesz átvágni a patakot, le lehet mosni a kosz negyedét. Rövidíteni fogunk, ez már eldőlt, keresztül a szomszéd krumpliföldjén, máskülönben értékes perceket veszítünk. Ötkor összeszedi a fölszerelését a fotós, és csak fél év múlva jön megint mifelénk. Nem olyan időket élünk, hogy minden nap találkozzunk vele. A városba meg ki jár annyiszor, csak aki megengedheti magának.

Úgyhogy sietünk, jó méteres előnyre tettünk szert már tízkor, és úgy fordulunk a kukoricás végén az új sorba, hogy anyánkkal és apánkkal találkozunk visszafelé haladva. Szótlanok ők is, nincs idő beszélgetni, úgy megyünk el egymás mellett, hogy a földbe csapott szerszám egyenletes, kirtartó ütései mondják el helyettünk, ami elmondható.

Egész nyáron dolgozunk, megérdemeljük azt a fotót.

A szilvaszedés például egy egész hónapig tart. Először csak a hulló gyümölcsöket szedjük össze, következő alkalommal megrázzuk, végül a hónap utolsó hetében, amikor már mindenkinek elege van, nagy rudakkal leverjük. Ha kell, zölden is, de le. Az istenlovafasza jár föl oda annyit még egy zsák szilváért. Szőlővagdalás, szénagyűjtés. A szőlőtőkék között nem jár a levegő, az esőzések után eldzsungelesedett hónaljhajításokkal harcolni nehéz feladat. Akkor vegyül izgalom a munkába, ha süldő nyúl keveredik a lábunk elé. A szénagyűjtés egy fokkal jobb, bár a por mind a nyakunkba zúdul, ha a villát a fejünk fölé emelve adogatjuk a szekéren taposó apánk lába elé a jó ölnyi száraz fűvet. A szénagyűjtésben az a jó, hogy a Berekjő mellett történik. A munka utolsó tíz perce alól fölmentenek, irány horgászni. Vagy fürödni. Kivéve, ha vihar van a sarkunkban, akkor nem lehet, olyankor segíteni kell, hogy a rakomány minél hamarabb eresz alá kerüljön.

A déli harangszó most a legbosszantóbb, értékes időt rabol el tőlünk. De anyánk máris elindul kifelé, a fűzfa irányába, ahol az elemózsiás zsákot hagyta a reggel. Árnyékban, forrás mellett. Az apánk még kiviszi az elkezdett sort, addig anyánk előszedi az ebédet. Még jobban rákapcsolunk, nincs az az éhség, ami megállíthatna. Pedig reggel óta nem ettünk. Csak a délután öt óra lebeg a szemünk előtt, csak a kukoricakapálás végére lehet gondolni. De nincs mese, apánk máris letette a kapát, megy anyánk után. Nem hívnak, de tudjuk, nekünk is ott a helyünk. Apánk még aludni is fog negyedórányit, mielőtt ebédetől telten visszamenne kapálni. Szinte sírva eszünk, gyorsan és szótlanul. Akárhogy számoljuk, nem tudjuk befejezni négyre, hogy ötre kimosdva, kiöltözve elérjünk a fotóshoz a kultúrotthonba. Szinte mindegy, mennyit heverünk a fűzfa árnyékában, ez már elúszott. Találkozunk fél év múlva, mondja a fényképész, és mosolyog. A húgom arcán lecsorog az első könnycsepp. Lehajtom a fejem, utálom sírni látni. Feldühít, bosszant. Keserűnek érzem tőle a nyálam. Utálom, ha hozzám ér olyankor. Most már zokog, hangosan bömböl. A kézfejemre is jut belőle, dühösen fölállok, és rá akarok kiabálni, hogy hagyja abba, és ekkor megértem, hogy eleredt az eső.

A felhőszakadás pillanatok alatt a nyakunkba zúdul. Nagyidő, itt úgy mondják. Nemcsak a hegy válik láthatatlanná, hanem a szemközti házak is alig kivehetőek a viharban. A sáncból pillanatok alatt kifut a víz az útestre, a hegyről sártenger zúdul alá, hazafelé rohanó napszámosok mondják, hogy a Berekjő is feljött a síkatoron. Azoknak jó, akik vízparton laknak, ürül az árnyékszék. Futunk mi is hazafelé, nézzük a vágató, sáros folyamat a medrét hagyott Berekjőnek. A túlparton nagy hálókát mártogatnak

a vízbe a cigányok, a partközelpbe menekült halakra vadásznak. Cziberes komáék is előkeresik a hálót a padlásról, és nagy szilvaverő rudat kerítenek hozzá nyélnak, hogy ketten alig bírják tartani. És lám, a második merítésnél karunk nagyságú fejes domolykó pattog lomhán a sáros háló tetején. Az nekünk volt szánva az idén, meggyel akartuk megfogni. Mindenfelől vidám kiabálásokat hallani, igazi örömmünnepe, ha árad a Berekjó. Még ha olykor reccsen az oktanul a víz mellé épült tákolmányok közül valamelyik, így is tud örülni a nép. Mi nem tudunk róla, de talán még azokat az időket idézi, amikor hűtőszekrények híján a Berekjó jegét használták fagyasztásra. Jégvágáskor lent volt a vízen a falu apraja-nagyja, és közös erővel töltötték föl a jégvermet, mondják azok, akik szerint régebb minden jobb volt, és a mostani kollektivistá világ az ördög találmánya.

Ami először öröm, az utóbb bosszankodássá válik. Hiába segített a nagyidő abba hagyni a kapálást, a megáradt Berekjón átjutni nem lehet. A gyaloghíd fölött sáros lé hömpölyög, rendes, szekereknek való hidat még nem épített a Párt. Jövőre van tervbe véve. Állunk a parton tehát, és nézzük, hogyan hurcolja magával a szilvaskádakat a nagyvíz. A kádakat sosem dagasztjuk a Berekjóban, pedig mindenki azt teszi. Apánk nem akar futni a kád után, ha jön a nagyvíz, és lássuk be, igaza van. Ráadásul a homok könnyen befurakodik a dongák közé, akkor megette a fene az egészet, elcsorog a szilvacefre. Otthon áztatja, de nem tölti föl, hanem megfordítja, és a feneké kerül fölü, arra csorgatja a vizet. Ha a feneké kidagad, az már fél siker. A dongák ahhoz igazodnak. A kád feneké a lényeg, az kell cövekül álljon.

A fényképészről így lemondani, van benne értelem. Már nem sírunk. A nagyvízzel nem lehet hadakozni. A kapálással igen, de a Berekjónak nem lehet parancsolni. Az ellen nincs apelláta. Azt csak nézni lehet, és mi szájatva ámulunk rajta.

És akkor a Bogárék kertjében, a víz túlsó felén egyszer csak feltűnik nagy masinájával a városból jött ember, az a neve, hogy Kovács fényképész. Már föl is állította az állványát, és éppen azt a részt veszi célba, ahol kapástul, hazafelé igyekvőben, a túlparton ragadva álldogálunk. Mellettünk Cziberesék mártogatják a nagy hálót, és gyerekek tapicskolnak a vízben. Kisüt a nap, olyan erővel, mintha reflektorokat kapcsoltak volna föl egyetlen kézmozdulattal. A hömpölygő Berekjónak csodálatos a hangja, az erőt halljuk ki belőle. Nem állhatja útját semmi, és kiabálással, harangkondítással nem lehet túlharsogni. Nem bömböl, de ahogy hozza az iszapot és a homokot és különféle elragadott tákolmányokat, hallani, ahogy mozgásban van. A súlyát érezni.

Bogárék kertjében Kovács fényképész hajladozik masinája előtt, és a túlpartot meg a rohanó Berekjót figyeli lencséjén keresztül. Igyekszünk kihúzni magunkat, anyánk és apánk odébb húzódik, míg elkészül a felvétel. Csodálkozó izgalom zúg végig a parton, csakhamar ott ácsorog a Berekjő innenső partján lakó nép apraja és nagyja. Álldogálnak, nyakukat nyújtják, és figyelik Kovács ügyködését a túlparton. Lábujjhegyen nyújtózkodva, guggolva, ki így, ki úgy, lesi a fényképészt. A Berekjő meg, mintha maga is érezné, fontos pillanatnak a része, egy pillanatra megáll, örvényt vet, piruettezteti a hátán hozott szilváskádat, talán föl is dobja a levegőbe, aztán szelíden kettényílik, és csinos, kék agyaggal díszített gyalogúttal kedveskedik mindazoknak, akik még sohasem láttak valódi csodákat.